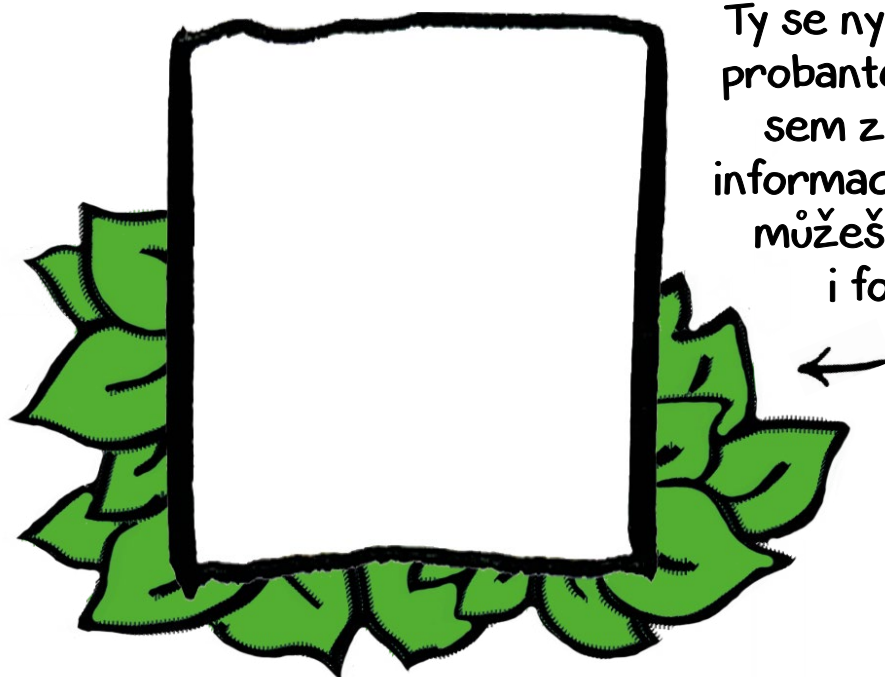

Genealogie

STAŇ SE ŠLECHTICEM

Kdo to vlastně je šlechtic? Jak se jím stát? Možná, že ze šlechtického rodu pocházíš i ty, jen o tom ještě nevíš! Nakoukni s námi do tajů genealogie. Můžeš touto cestou zjistit, odkud tvá rodina pochází, nebo odkud se vzalo vaše příjmení. Třeba i to, že tvým pradědečkem je vlastně někdo úplně jiný, než ti vyprávěli. Můžeš se dozvědět, že tvoji předci přišli z velkých dálek, nebo celá staletí obývali tu samou vesničku. Jsi-li zvědavý/á, tak s chutí do toho! Z tvého bádání může vzniknout třeba rodinná kronika.

Ty se nyní stáváš probantem. Zapiš sem základní informace o sobě, můžeš nalepit i fotku.

Pro své bádání budeš potřebovat čas a nadšení ostatních členů rodiny, kteří ti toho mohou spoustu povědět. Někdy je nutné za informacemi i cestovat. Seznam archivů může být zajímavým tipem, kam vyrazit na výlet. V dnešní době je ale snaha co možná nejvíce dokumentů zpřístupnit elektronicky. Podrobné informace najdeš třeba zde: <https://www.mvcr.cz/archivnictvi/uvodem/html> nebo www.familysearch.org.

REGIONÁLNÍ
MUZEUM
V MIKULOVĚ

Co to je genealogie?

Genealogie, je historická věda. Řecké slovo génos znamená rod. Aby ses do poznávání své rodiny mohl/a pustit, je potřeba začít u sebe. Člověk, od kterého sledujeme rodovou linii předků, se nazývá **probant**. Pokud budeš chtít vyhledávat všechny své předky, staneš se právě probantem. Výsledku se pak říká **rodopis**. Když budeš chtít sestavit **rodokmen**, tak zaznamenáš jen ty předky, kteří se narodili **po meči**. To znamená, že zapisuješ svého tátu, dědečka, pradědečka, prapraděda, atd. Svou mámu zapíšeš také, ale její rodiče už ne. Maminku tvého táty, tedy tvou babičku připišeš k dědovi. Dědovi rodiče doplníš, ale babiččiny ne. Rodová linie **po přeslici** se zapisuje stejně, jen místo mužské části rodu sledujeme tu ženskou.

Příbuzenství je pokrevní, kde máme společného předka, nebo **umělé**. To, když se tvoje maminka přivdala do rodiny táty. Existuje také příbuzenství **duchovní**, pokud máš kmotra. Novější varianta je příbuzenství **zákonné**. Tam patří adopce nebo osvojení. Zajímavé výsledky o tvém rodu můžeš zjistit pomocí testů **DNA**.

Jak číst v matrikách?

Spoustu toho můžeš zjistit na katastrech nebo i z třídních knih. Ke studiu by ti mělo stačit, že umíš číst a psát. Jenže, psát v baroku **matriku**, to bylo malé umělecké dílo. Zapisovatelé do matrik, nejčastěji faráři, psali písmem zvané **kurent**. **Kurent je novogotické kurzivní písmo, používané v německy mluvících zemích až do roku 1941.** Takže to úplně jednoduché čtení nebude. Zkus si to! Rozlušti přísloví o genealogii.

Nápověda: Kurent nemá háčky ani čárky. Přísloví se skládá z pěti slov. Snaž se vyhledat vždy stejná písmena a zapsat je. Někdy pomůže intuice, jinde bude potřeba opravdu bádát, ale vždy je nutné své poznatky ověřovat.

„*Eindringend zeheiß
na minulesti zmaßu.*“

„Budoucnost závisí na minulosti předků.“

Nauč se psát kurent!

Minuskule - malá písmenka

a		h		o		v	
b		i		p		w	
c		j		q		x	
d		k		r		y	
e		l		s		z	
f		m		t			
g		n		u			

Majuskule - velká písmena

A		H		O		V	
B		I		P		W	
C		J		Q		X	
D		K		R		Y	
E		L		S		Z	
F		M		T			
G		N		U			

Matrika

Matrika je hned po rodině nejdůležitější zdroj informací. Dělí se do několika skupin. Toto rozdělení ti pomůže zjednodušit pátrání.

Matriky církevní (evangelické, židovské, katolické) bývaly součástí farností, pokud víš, odkud vaši předci pochází, pátrání to usnadní. Matriky vojenské u nás jsou nejstarší z let 1621/1622 a vedli se až do roku 1948. Matriky civilní se datují od roku 1868.

Další dělení je také jasné - matriky narozených, zemřelých a manželství. Pokud jsou poslední údaje v těchto matrikách starší jak 75 let (v případě matriky narozených 100 let), jedná se o matriku neživou, která je pravděpodobně uložena v jednom z archivů. Pokud jsou údaje v matrikách mladší, je to matrika živá a tam je možné pátrat po předcích za přísnějších podmínek.

Na ukázkou jsme ti připravili „neživou“ matriku narozených. Podle horní části vidíš, že by nemělo být tak složité se orientovat v údajích, když se naučíš kurent. Není to tak docela pravda. Chvilkami bude potřeba fantazie, jindy přijde vhod lupa, nebo základní znalost němčiny.

Nejdůležitější pravidla, která ti pomohou s tvou badatelskou snahou:

1. Hledej postupně údaje o rodičích, prarodičích a v dalších generacích. Nestáčí jen jméno a příjmení. Zkus vyhledat vždy datum narození, porovnávej s daty v matrikách manželství (tak si také potvrdíš data u nevěsty či ženicha) a neustále porovnávej. Lidé, kteří nebudou mít uvedeno správné datum narození, tě mohou splést a do rodiny nemusí patřit (nebo je to jen situace, kdy nebyly údaje kompletně zapsány).
2. Zapisuj si své poznámky, tříd' své nálezy a poznatky.
3. Snaž se nadchnout pro genealogii hlavně ty nejstarší členy rodiny, mohou ti nejvíce pomoci. Třeba ti věnují i staré fotografie, vysvědčení, doklady a jiné dokumenty. Vyprávění prarodičů si raději nahrávej, než zapisuj (mobil to dokáže a ušetří spoustu práce, navíc bys určitě nestihl/a zapsat vše).
4. Zdokonaluj se ve čtení kurentu, čím dále do historie se dostaneš, tím více ho využiješ.

Nejpoužívanější symboly v matrikách

V matrikách můžeš najít spoustu různých značek, symbolů. My ti tu ukážeme ty nejzákladnější, jen je potřeba je správně přiřadit.

muž	2*	narození	♀	narození dvojčat	svatba
žena	∞	úmrtí	♂		†
		*			

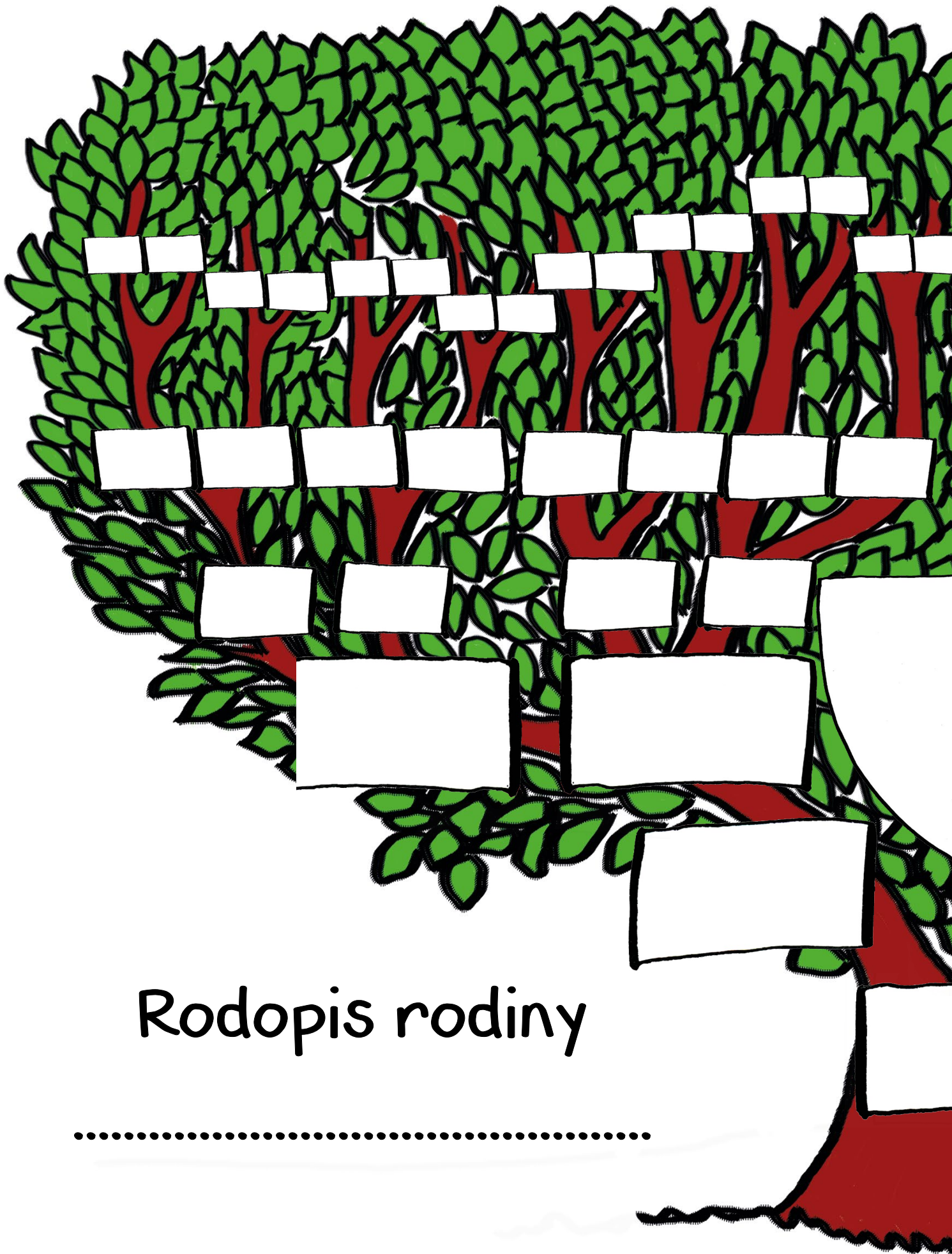
231. *Fornitz* Matrika narozených u d.

Zeit und Ort der Geburt čas narození a křtu	Číslo domu	Name křestní jméno Laufings	rod		rodiče			kmotři	
			můžský	ženský	otec	matka	jména	stav	
			manželské	nemanželské	katolické	protestantské	katolické	protestantské	
Legitimation von ... 1847									
1. Josef geb. 17. März 1847									
Hubert 2. August 1853									
Edward geb. 9. August 1855									
2. Maria geb. am 9. August 1857									
III. ... pag 271									
geb. am 24. Juli 1860									
geb. am 24. Juli 1860									

*Erote Ebert
4, 1829
Přímá 2*

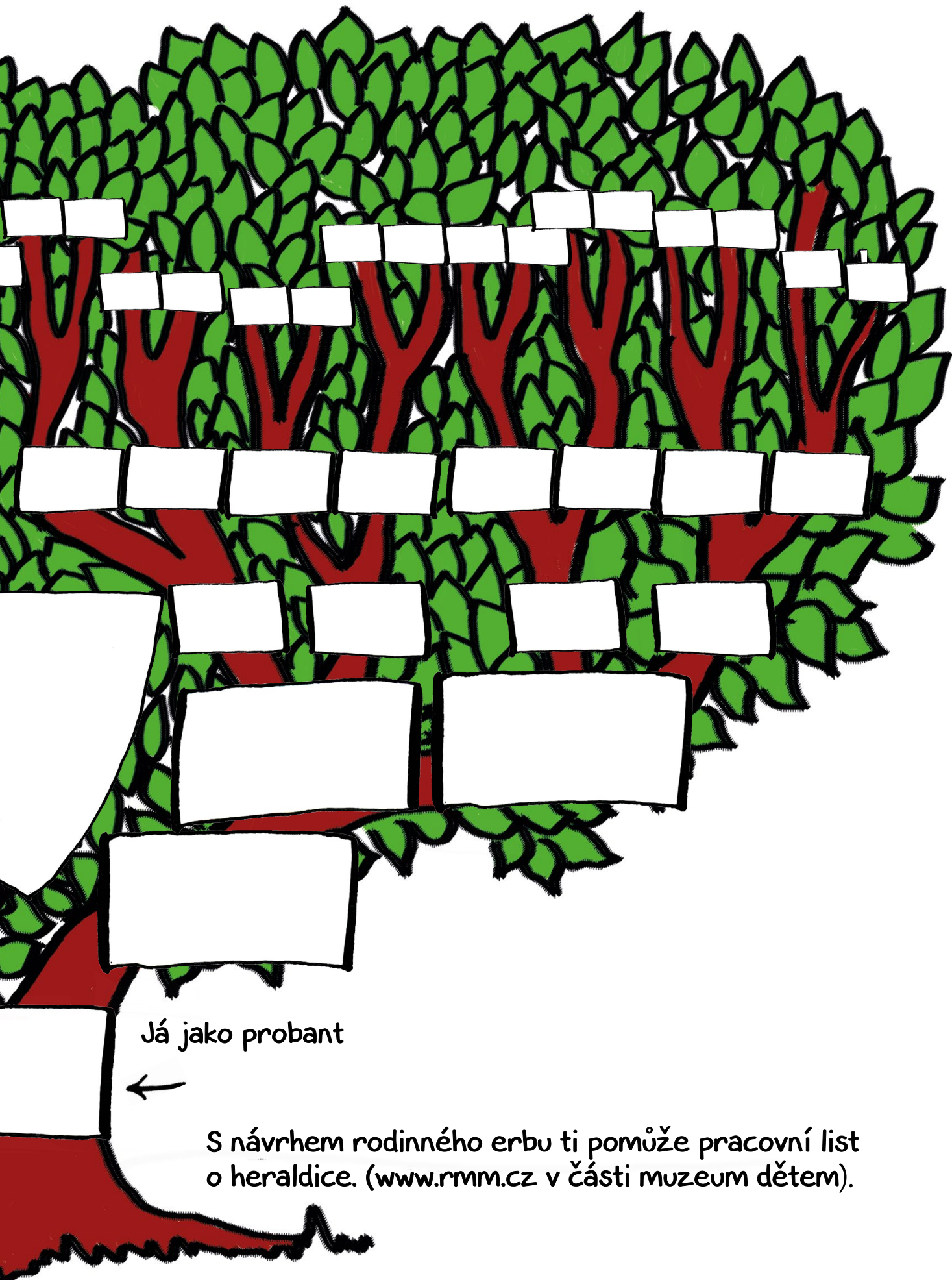
Ukázka z matriky 2. poloviny 19 století

Při prvním nahlédnutí se ti určitě podaří přečíst pár dat, možná i jmen. Dokážeš přečíst jména čtyř bratrů za sebou? Zapiš je sem:

Rodopis rodiny

Já jako probant

S návrhem rodinného erbu ti pomůže pracovní list o heraldice. (www.rmm.cz v části muzeum dětem).

Trocha historie

Úplně nejstarší rodokmeny pocházejí z Islandu, a to až z 9. století! Naši nejstarší matriku vedli ve 14. století na Univerzitě Karlově.

Příjmení vznikala ve středověkých městech. Zavolat Václave na plném náměstí, nemělo smysl, ale Václave Kováři, to už byla šance, že se ten správný Václav otočí.

U starších matrik dělá zmatek **Juliánský kalendář**, který se dříve používal. Každých 128 let se opozdil o 1 den. **Gregoriánský kalendář** toto napravil. A to tak, že se šlo spát 3. října 1584, a druhý den bylo 14. října 1584. Někdy tak ani data zapsaná v matrice nemusí být zcela pravdivá.

Máme i spoustu významných rodáků, jejichž rodiče přišli z ciziny. Například věhlasný architekt **Jan Blažej Santini**, s italskými kořeny. Chorvaté u nás měli dokonce hned několik obcí - **Dobré pole, Jevišovka a Nový Přerov**. Znáš někoho s příjmením Markovič nebo Ivičič? Švédové prošli Evropou, vzali si, co se jim zlíbilo (třeba i kardinálovu vzácnou knihovnu z mikulovského zámku) a odešli. Nechali za sebou zničenou zem a ve městech každé čtvrté dítě mělo půlku švédské krve. Tyto děti mívaly v kolonce „otec“ uvedeno „ničema“.

Roku **1770** nařídila císařovna Marie Terezie zapisovat jméno otce nemanželského dítěte povinně. Nebo bys chtěl/a mít v rodném listě napsáno „Otec se utopil v polévce“? Známe případ, kdy si otec nebyl schopný u křtu syna vzpomenout na své příjmení, a tak byl synáček pokřtěn jako „Hňup“. Příjmení je dědičné až od roku **1780** díky Josefu II. Zmatek mohl nastat ve špatném zápisu příjmení (Masarik/Masaryk/Masařík a všechno to je rodina prvního československého prezidenta), nebo počestěním (Wasgestian/Cotobědotoho), či názorem faráře, že vulgární příjmení prostě do matriky nezapiše. A tak se z Prdelky stal Pudelka. Příjmení typu Večeřa, Hradčanský nebo Harant dostávali nalezcenci, podle místa nebo času nálezu. Dříve se také nezapisovalo datum narození, ale křtu. Datum narození se povinně zapisuje až od roku **1812**.

A pokud zjistíš, že nejsi zase až tak moc šlechtického původu, tak si nemusíš zoufat. Inspirací by ti měl být **rod Rosenbergů**. Že je neznáš? To nevadí, dnes se o nich ví hlavně to, že se paděláním rodokmenu snažili dokázat, že jsou potomky rodu Rožmberků z Českého Krumlova. Využili podobnosti obou jmen. Ale ani **Rožmberkové** nemají rodokmen bez „chyb“. Tvrdili totiž, že jejich rod je spřízněn s italským **rodem Orsini**. Orso znamená medvěd. Proto dodnes na zámku v Českém Krumlově chovají medvědy.

Genealogie je úžasné dobrodružství pro celou rodinu, jen je potřeba začít. Poznatky třídit, schraňovat, starat se o ně. Veškeré informace, které s rodinou zjistíte, byste si měli několikrát ověřit, pokud je kde. Studujte a porovnávejte různé listiny. Vždyť jen do 18. století máme každý 10 generací předků, a to je 1056 osob, 1056 příběhů...

Některé příběhy rodiny zaznamenávaly na své erby. A erbům se věnuje věda-**heraldika**. (www.rmm.cz/ v části muzeum dětem).